Ἕνα βράδυ τοῦ 1917 ποῦ ἔπαιζα τὸν «Μοῦργο» τοῦ κ. Ξενοπούλου—τὸ ἔργο ποὺ εἶχε παρουσιάσει ὡς μετάφρασι δῆθεν γαλλικοῦ ἔργου καὶ ποὺ οἱ περισσότεροι κριτικοὶ τὸ ἔκριναν κολακευτικώτατα—ἤλθαν πρὶν ἀρχίσει ἡ παράστασις δύο χωροφύλακες καὶ μὲ πῆγαν στὸ Ἀστυνομικὸ Τμῆμα τῆς ὁδοῦ Σωκράτους, κοντὰ στὴν Ὁμόνοια. (Ἡ παράστασις ἐδίδετο εἰς τῆς Κοτοπούλη). Εὐτυχῶς στὸ θέατρο τὴν βραδυὰ ἐκείνη παρευρίσκετο ὁ κ. Παπαλεξόπουλος, τότε προσωπάρχης τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν, καὶ τῇ μεσολαβήσει του μοῦ ἐπετράπη νὰ παίξω ἕως τὸ τέλος τῆς παραστάσεως, ἡ ὁποία χωρὶς ἐμένα ἐκινδύνευε νὰ ματαιωθῇ. Ἐννοεῖται ὅτι οἱ χωροφύλακες δὲν ἔπαυσαν νὰ παρακολουθοῦν τὰς κινήσεις μου. Ἐτοποθετήθηκαν στὰ παρασκήνια, ἀπὸ ἕνας δεξιὰ καὶ ἀριστερά. Οἱ ἄλλοι ἠθοποιοὶ τοὺς ἐπείραζαν καὶ κάθε τόσο τοὺς ἔλεγαν :

— Φυλᾶτε τον καλὰ γιατὶ θὰ σᾶς φύγῃ.

Ἐγὼ ἔπαιζα μὲ τόση ψυχραιμία ὥστε ὁ Ξενόπουλος ἐξεπλάγη καὶ μὲ ρώτησε πῶς δὲν φοβοῦμαι.

— Μὰ τί νὰ φοβηθῶ, τοῦ ἀπήντησε, σκασμένος στὰ γέλια.

Μετὰ τὴν παράστασι ἐπῆρα τοὺς χωροφύλακας, ἀντὶ νὰ μὲ πάρουν ἐκεῖνοι, πήγαμε σ' ἕνα ἑστιατόριο, ἔφαγα, τοὺς κέρασα κρασί, καὶ τὴν ἄλλη μέρα, ὕστερα ἀπὸ τὴν ὁλονύκτιο διαμονὴ στὴν ἀστυνομία, ἔφυγα γιὰ τὴν Κρήτη. Μ' ἐξόριζαν ἐκεῖ γιὰ πολιτικοὺς λόγους.

Ἂς ἔλθουμε ὅμως καὶ στὰ πράγματικῶς εὔθυμα ἀνέκδοτα. Ἐδίναμε ποὺ λέτε τὸ 1902, μία παράστασι, στὸν Μπουτζᾶ, στὸ περίφημο χιλιοτραγουδημένο προάστειο τῆς καϋμένης τῆς Σμύρνης. Τὸ θέατρο ὅπου παίζαμε ἦταν ἐντελῶς, πρόχειρο, κακομαντρωμένο, μὲ κουΐντες τρύπιες καὶ σκηνὴ ρύπια καὶ αὐτὴ καὶ στηριγμένην σὲ πασσάλους. Θέατρο πρωτόγονο μὲ μιὰ λέξι. Πολὺ πρὶν ἀρχίσῃ ἡ παράστασις, τὸ θέατρο εἶχε κυριολεκτικῶς πολιορκηθεῖ ἀπὸ σμῆνος ὁλόκληρο ἑλληνοπαίδων καὶ τουρκοπαίδων τοῦ δρόμου. Μᾶς ἐνοχλοῦσαν μὲ χίλιους δυὸ τρόπους. Βλέπαν ἀπὸ τὶς τρύπες τὶς ἡμίγυμνες γυναῖκες ποὺ ἐφοροῦσαν τὸ κοστούμια τοῦ θεάτρου, ἔλεγαν διαφόρους βωμολοχίας, πειράγματα, καὶ ἐν γένει χαλοῦσαν τὸν κόσμο μὲ τὰ γέλια των καὶ μὲ τὶς φωνές των. Δὲν θὰ ξεχάσω τὸν θυμὸ καὶ τὴν ἀπελπισία μου ὅταν πῆγα νὰ πάρω τὸ σακκάκι μου—ἕνα σακκάκι πρωτοφορεμένο—ἀπὸ τὸ καρφὶ μιᾶς κουΐντας (κουΐντες ἐλέγοντο ἄλλοτε καὶ ἦσαν ἕνα εἶδος παρασκηνίων) ὅπου τὸ εἶχα κρεμάσει καὶ εἶδα ὅτι ἔλειπε ὁλόκληρο κομμάτι στὸ μέρος τῆς τσέπης. Κάποιος μόρτης τὸ εἶχε κόψει γιατὶ τὸν ἐμπόδιζε νὰ βλέπῃ! Μετὰ πολλὰ ἄρχισε ἡ παράστασις. Ἐπαίζαμε τὴν Γκόλφω καὶ οἱ ἠθοποιοὶ φοροῦσαν φουστανέλλες. Ἄλλο ποὺ δὲν ἤθελαν καὶ τὰ ἀλανιαρόπαιδα. Χωμένα κάτω ἀπὸ τὴ σκηνή, ἐπερνοῦσαν κάθε τόσο ἀπὸ τὶς τρύπες τοῦ πατώματος καλάμια καὶ μᾶς σήκωναν τὶς φουστανέλλες. Ἐμεῖς ἐσπάζαμε τὰ καλάμια καὶ ἡ παράστασις ἐξακολουθοῦσε κακὴν κακῶς. Σὲ λίγο τοὺς βλέπουμε νὰ πηγαίνουν κοντὰ στὸν ὑποβολέα καὶ νὰ τοῦ λέγουν ἀναιδέστατα νὰ κάνῃ πιὸ πέρα γιὰ νὰ βλέπουν καλλίτερα! Ἡ ὑπομονή μας πιὰ εἶχε ἐξαντληθεῖ. Ἐπερνοῦσαν κάθε ὅριο. Στέλνουμε καὶ φωνάζουμε ἕναν χωροφύλακα. Ὁ χωροφύλακας ἦλθε ἀμέσως καὶ ἔξω φρενῶν ἀπὸ τὸν θυμὸ ἄρχισε νὰ φωνάζῃ στοὺς ἀλανιάρηδες :

— Τσίνι ντισαρί! (ἐβγᾶτε ὄξω!)

Ἀλλ' ἄξεστος τουρκαλᾶς καὶ ἀνίδεος ἀπὸ θέατρο καθὼς ἦταν τοῦ ἐφάνηκε ὅτι καὶ ὁ ὑποβολεὺς ἦταν κανένας ἐνοχλητικὸς ἀλανιάρης καὶ ἄρχισε νὰ τὸν τραβᾷ ἀπ' τὰ πόδια γιὰ νὰ τὸν βγάλῃ ἔξω.

— Βρὲ Γαλάνη (Γαλάνης ἐλέγετο ὁ ὑποβολεὺς) γιατὶ σταμάτησες, τοῦ φωνάζαμε, λέγε, βρὲ Γαλάνη!...

Ἀλλ' ἐκεῖνος εἶχε ἀφήσει τὸ χειρόγραφο ἀπ'τὰ χέρια καὶ ἀπαντοῦσε ὁ κακομοίρης, σαστισμένος :

— Τι νὰ σᾶς πῶ ποὺ μὲ παίρνουν, μὲ παίρνουν, μωρὲ παιδιά.

Καὶ πράγματι τὸν παίρναν μέσα. Μάτην ἐκραύγαζε εἰς κωμικὴν ἑλληνοτουρκικὴν (δὲν εἴξευρε τουρκικὰ) στὸν ἀγροῖκο χωροφύλακα, τὴν ἰδιότητά του :

— Μπὲν ὑποβολέφ! (ἐγὼ ὑποβολεύς).

Τὴν δουλειά του ὅμως ὁ χωροφύλακας. Ἕως ὅτου χάσαμε τὸν Γαλάνη καὶ ἡ παράστασις τελείωσε κακὴν κακῶς!...

ΣΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ :

Ἀνέκδοτα τῶν κ. κ. Δημοσθ. Βουτυρᾶ, Μιλτ. Λιδωρίκη καὶ Ἀρτέμιδος Κυπαρίσση. Ὁ κ. Βουτυρᾶς 12ετὴς διηγηματογράφος. Τὸ ξυλοκόπημα. Ζητήσατε τὴν γυναῖκα! Ὁ καθηγητὴς μὲ τὸν κόκκινο μπεξᾶ καὶ τὸ κινίνο. Διδάσκαλος ξιφασκίας καὶ τενόρος. Μαθηταὶ ποὺ δὲν πληρώνουν οὔτε τὸ.... πετρέλαιο!. Ὁ κ. Λιδωρίκης καὶ ὁ σωσίας του. Τὰ βάσανά του. Ὅπου πληρώνει τὶς ἁμαρτίες τοῦ κ. Γ. Βλάχου. Ἡ κ. Ἄρτεμις Κυπαρίσση καὶ ἡ ξενομανία τῶν Ἑλλήνων. Πῶς παρουσιάσθη ὡς...Ἰταλὶς καλλιτέχνις κ. τ. λ. κ. τ. λ.

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Χρυσὸ ἀστάχυ, πῶς σὲ λυπᾶμαι!
Ἄγρια σὲ θέρισεν ὁ θεριστής.
Τὸν τέτοιο θάνατο νὰ τραγουδήσῃ,
στὸν κόσμον εἶνε τραγουδιστής;

Ἄγριος θεριστὴς γιὰ μὲ ἂς μὴν εἶνε
ὁ χάροντας ποὺ θἄρθῃ νὰ μὲ πάρῃ·
ψηλὰ ἀπ' τὴν κλίνη μου ἂς ἀνατείλῃ
σὰν αὐγουστιάτικο γλυκὸ φεγγάρι.

Σπ. Μελᾶς

ΣΤΡΟΦΕΣ

Ἀπ' τὶς χαρὲς ποὺ ἐσβύνανε καὶ πᾶνε μὲ τὸ χρόνο
πές μου, τί ἄλλο κέρδισα παρὰ ἕναν κρύφιο πόνο,
ποὺ σὰν τὸ φεῖδι ἐπίβουλα μὲ τρώει καὶ μὲ πεθαίνει,
μελαχροινοῦλα, ἀξέχαστη καὶ πολυαγαπημένη!...

Αἴ, δὲν πειράζει! Ἂς μοῦκανες καὶ τὴν καρδιὰ κομμάτια
θὰ σὲ θυμοῦμαι πάντοτε μὲ δακρυσμένα μάτια,
ὅσο ἔχω μέσα τὸ βαθὺ τὸν πόνο ποὺ δὲν σβένει,
μελαχροινοῦλα, ἀξέχαστη καὶ πολυαγαπημένη!...

Στεφ. Δάφνης

ΑΠΡΙΛΙΑΤΙΚΟ ΒΡΑΔΥ

Ἀπόψε λὲς κ' ἐγιόμωσαν τὴν κάθε βρύση μάγια
κ' ἤπιαν οἱ ῥάθυμοι βοσκοὶ κι' ἀγάλλιασαν τὰ πλάγια,
χορὸς σὲ κάθε ἀνάρραχο, ἀχὸς στὸ κάθε ρέμα·
χίλιες μορφιὲς ὑφαίνονται μὲ μεταξένιο γνέμα
πάνω στοὺς λόγγους τοὺς γλαροὺς καὶ στῶν γκρεμῶν τ' ἀπόσκια
ποὺ τὰ 'λιοβασιλέματα στερνοφιλοῦν τὰ μόσκια.
Ὡς καὶ τὰ κυπροκούδουνα κ' οἱ γκιώνηδες κ' οἱ γρύλλοι
ἐμέθησαν ἀπ' τὴ χαρὰ τ' ἀποψινοῦ τ' Ἀπρίλη
κ' ἐσώπασαν τὸ κλάμα των, τὸ πικρολάλημά των
νὰ τραγουδήσουν οἱ καλοὶ τὶς νειαὶς στὸ πέρασμά των
ἀπ' τὰ ψηλὰ τὰ διάσελα στ' ἀνάργια μονοπάτια
μὲ τὸ γοργὸ περπάτημα, τὰ χαμηλὰ τὰ μάτια.

Στ. Γρανίτσας

Ο ΝΕΙΟΓΑΜΠΡΟΣ

Ἀλλάξανε τὰ στέφανα,
ἐπῆρε τὰ φιλιά της, τὸν ἀνθό της,
μιὰ νύχτα τὴ συντρόφεψε
καὶ τὴν αὐγὴν ἐπῆγε στρατιώτης!

Βαρυβροντάει ὁ πόλεμος
κι' ὁ νειόγαμπρος, ἀλλοίμονο, δὲ [στέκει.
Τρέχει καὶ πάει στολίζοντας
μὲ λεϊμονιᾶς λουλούδια τὸ τουφέκι.

Τοῦ γάμου ἀνθορραντίσματα,
φῶτα, φιλιά, χαρές του μὴν πετᾶτε
τριγύρω στὸν πολεμιστή...
Δὲ σᾶς θυμᾶται πειά, δὲ σᾶς θυμᾶται.

Νυφοῦλα λευκοστέφανη
μὴ στοχασθῇς, κι' ὁ νοῦς σου μὴν [τὸ βάνῃ...
Σ' ἄλλο κρεββάτι ἁπλώνεται
κι' ἀλλάζει μὲ τὴ Δόξα τὸ στεφάνι.

Ζαχ. Παπαντωνίου

ΑΚΑΙΡΗ ΜΕΤΑΝΟΙΑ

Τάχα γιατὶ ὁ φτωχὸς νὰ μὴ ἀγαπήσω
ἕνα πουλί, ἕνα δένδρο ἢ καὶ μία βρύσι
παρὰ τὸ πλάσμα αὐτὸ ποὺ θὰ μὲ σβύσῃ
σὰν τὸν ἀφρὸ πρὶν τὴν αὐγή μου ἀφήσω;

Στὴ βρύσι τὰ δυὸ χείλη ν' ἀκουμπήσω
μὲ γάργαρο νερὸ νὰ τὰ δροσίσῃ,
ἤθελε τὸ πουλί μου κελαϊδήσει,
κ' εἰς τὸν ἰσκιο τοῦ δένδρου ἤθε καθίσω!

Ἔρωτα, ἀνάθεμάσε, ἀνάθεμά σε!
ποὺ μ' ἔκανες τὸν κόσμο νὰ ξεφεύγω
καὶ νὰ ζητῶ τσ' ἐρμιαῖς, νὰ παίρνω τὰ ὄρη!

Λύοε με ὀλίγο ἀπὸ τὰ βρόχια, κι' ἄσε
νὰ τρέξω, νὰ χαρῶ, καὶ δὲν σοῦ φεύγω,
μὰ τὸ φιλὶ ποὺ σοῦ χαρίζει ἡ Κόρη!

Ἀντ. Μανοῦσος